

իրենց զաւակներուն միջոցով եւ հրաւիրեցէր զանոնք ըստ զանազանութեան, որպէսզի անոնք օրհնուած ըլլան:

Այս հանգստասէր, բարեանեայ եւ ունեւոր անձնութունն ըրով, որոնք մեղմարարոյ են հոգեւոր հարցներուն եւ խոտարարոյ աշխարհական խնդիրներուն նկատմամբ, նստած են բարձրագոյն ասեանի մէջ անոնց թշնամիները, նիհարահասակ կերպարանքներ, երկարուն գլուխներով, մոլեւաւաղութեան բոցավառ նայուածքներով աշխուժացած: Ասոնք Փարիսեցիներն են, «մեկուսացեալները, մաքուրները»: Ազգայնական մեծ կուսակցութիւնը, որոնց հետեւողներուն թիւը վեց հազարի կը հասնի երկրին մէջ, ծնունդով ռաբիւլաւներն են: Անոնք կը պահանջեն վարդապետութիւնը եւ զորք ըստ օրէնքի բոլոր տարիներուն: Անոնք ամէնքը «որդիք եւ եղբարք» են զարդիներուն, խաղախորդներուն, զինքնփառաներուն, փայտախրներուն, կոշկազորներուն: Անոնց կուսակցութիւնը կը պահանջէ որ օրուան մէկ երրորդ մասը եւ կամ ամառը ձմեռով աշխատին եւ ձմեռը ուսումնասիրեն: Անոնց մեծագոյն մասը աղքատ են եւ նախանձախնդրօրէն կը հսկին սպառնալիքներուն անթերի կատարման վրայ, մանաւանդ զրաւ շահելու համար անոնց զեղծումը չեն թողնար: Այս պատճառով ժողովուրդը կը յարգէ զանոնք:

Իրենց մարրամոլական խանդով անոնք անշատուած են այն ժողովուրդի առօրեայ կեանքին, որուն ծնունդն են անոնք: Աւանց ունենալով իրենց հակառակորդ Սադուկեցիներու սլօք, զամբ եւ հաճոյքները, անոնք կը ստնան իրր Ս. Գրոց գիտական, իրր մեկնարաններ եւ վիճարաններ: Հոգեւոր ամբարտաւանութեամբ անոնք իրապէս կ'արմարանեն այն զիւղացիներն ու արհեստավորները, իրենց եղբայրները, որոնք Ս. Գրքի չեն կարդար, օրէնք չկրկնէն չեն զործադրեր եւ անոր մեկնութիւնը չեն հասկնար: Իրենց ձեռքը կրած յաշտակները եւ իրենց քղանցրտ զգեստներուն վրայ կրած սլաքները պէտք է յիշեցնեն անոնց մշտապէս օրէնքի զործադրութիւնը:

Անոնք միայն գիտեն Աստուածային շնորհ ստանալու համար եղած զոհարարութեանց ազդեցութիւնը: Ինչպէս նպարտ են անոնք երկարատեւ աղօթքով, ինքնամարտկոմներով եւ ողորմութեամբ, որ իշոյցս մարդկան հրապարակներու եւ տաճարի մէջ կուտան, անվերջանալի ծովապահրով եւ չափազանցեալ լուսայտմիրով: Ինչպէս անոնք ցուցամարական նախանձախնդրութեամբ ամէն ժամ, ամէն կանոն պահել կ'ուզեն, արգիլեալներուն աւելի կարեւորութիւն տալով, քան պատուիրաններուն, այսպէս կ'ուզեն կրթել անոնք ժողովուրդը: Բայց թերահաւատներ կը հարցնեն ծաղրելով, արդեօր անոնք կ'ըր պիտի սխալն մարբիլու արեւին բոլորակը: Բարի զործք արժէք ունի եւ ո՛չ թէ բարի մտայնութիւնը: Ով որ տաճարին նուէր կուտայ, կ'ազատի ծնողքը պահելու պարտականութենէն: Ո՛չ թէ զործուած մեղքերը, անխղճութիւնները եւ ամուսնական անհաւատարմութիւնները նկատի կ'առնուին, այլ շարաթ օրուան վարդապետութեան միջոցին ներկայութեան ժամերը: Տարիներով կը վիճարանին անոնք թէ՛ նե-

րելի է պատերի օրը նուիրարեւելիք որաները բաղել, եթէ այդ օրը շարաթուան հանդիպի: պէ՛տք է երդում ընել տաճարին թէ՛ տաճարի ոսկին անուսով: Ծնող կ'ին մը առաջին եօ՞թն օրեր թէ տանեւհինգ օրերուն մարուր է: Սրբութիւն սրբոցի խոշոր հաշտութեան ածելի՞ն պէտք է քահանայապետի մանկէն առաջ թէ ետքը վառել:

Սակայն երբ մէկ կողմէն դաւանանքը եւ Ս. Գրոց մեկնութիւնը այսպէս կ'ապառնային բարոյականութիւնը ճնշելու, միւս կողմէն Փարիսեցիք ժողովուրդը կը խրախուսէին բազարական նորոյաներու: Անոնք միշտ կը խօսէին Մովսէսի եւ ազատութեան, բնաբաւ ժողովուրդի, Աստուծոյ պետութեան, հեթանոսներու պետութեան մասին եւ ինչպէս իրենց հայրերը Հերովդէսի կեղծ արքայական սան մեծածէին հաւատարմութեան երգում ընել, այնպէս ալ անոնք կը մերժէին նոյն երգումը Հռոմայեցիներուն:

Այսպէս զերազոյն խորհուրդը պիտի որոշէ մահուան դատաւարատուած հրեայ մը, զոր Հռոմայեցիք ազատ պիտի արձակեն: Որովհետեւ ամէն տարի որսանքի տօնին, հաստատուած սովորութեան համաձայն, Հրեաները իրաւունք ունին Հռոմայեցիներէն դատաւարտեալի մը կեանքը պահանջելու: Այժմ անոնք նստած կը խորհրդակցին, թէ որո՞ւն կեանքը պահանջելու է:

Պերուս

ՏԻԲ. 3. ԹՕՓՃԵԱՆ

KING SOLOMON'S DIADEM

Այս խորագրին ներքեւ Peretz Cornfeld յօդուած մը հրատարակեց Ս. Քաղաքիս The Palestine Weeklyի մէջ (Թիւ 453, Դեկտ. 28 1928, էջ 614—18), ուր իբրեւ թիւ կը ներկայագրէ Ոփալ (Ophel) լեռան հարաւային կողմը կատարուած պեղումներու առեւն, զիւղուածօրէն գտնուիլը Սաղոմոն թագաւորի օրիական կնոջ Մեմփիսի Hotumeresի դամբարանը, իբրեւ թանկագին գանձ մը հնազիտական, ուր իբրեւ թիւ գտնուած ըլլայ նաեւ թագաւորին ապարօշքը: Այս յօդուածը, որ զարմանալի կերպով արձագանգ տուաւ մամուլի մէջ, զժբախտաբար պարզ փանրիկի մէջ է, զեղեցկացած պատմական կեղծիք ներսով: Եւ զարմանալի է անոր համար որ ոչ ոք անգրագարձաւ հրապարակագրական այս զուարճալի կեղծիքին, եւ թերթ վարդներ արգար իւզի պէս կ'ըլլեցին զայն: Հայ թերթեր ալ սխալակներն ու իրեցին այս երեւակայական գիւտին:

Գրաւիչ լուրեր, հօգ չէ թէ սուտ ըլլան կամ կեղծիք, ուշագրաւ սխալակներ կը դրաւեն թերթերու մէջ, յաճախ զրկելով ստոյգ լուրերն ու տեղեկութիւնները իրենց իրաւունքէն: